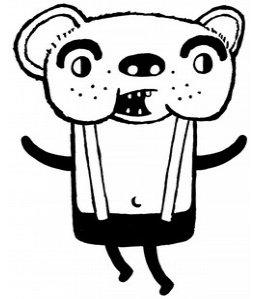

LORUKYLPPY VAUVOILLE JA TAAPEROILLE

Sanataideyhdistys Yöstäjä ry.

Koonnut ja leikkiohjeilla varustanut Pia Krutsin

ALKULÄMMITTELYJÄ

Mistä on pienet pojat tehty?
Mistä on pienet pojat tehty?
Etanoista, sammakoista,
koiran häntätupsukoista.
Niistä on pienet pojat tehty.

Mistä on pienet tytöt tehty?
Mistä on pienet tytöt tehty?
Sokerista, kukkasista,
inkivääristä, kanelista.
Niistä on pienet tytöt tehty.

Engl. kansanruno

Leikinaloituseroja

Nippis nappis naulastuoli.
Satulat selkään,
saappaat jalkaan.
Puh pah mene sinä siitä
portista pois!

Suom. kansanruno

Enkeli kenkeli
navetassa lenteli
härän kanssa tappeli
turpeita nakkeli.

Suom. kansanruno

TUTUSTUTAAN

Niku naku nauvoja,
niku naku nauvoja.
Ptruu, jalkaan!
Ptruu, jalkaan!

Suom. kansanruno

Naputellaan sormella "nauvoja" jalkapohjaan.

Lyödään hellästi kämmenellä jalkapohjaa.

Konkkis, konkkis,
koira metsään menee.
Sipu sapu, sipu sapu,
takaisin tulee!

Suom. kansanruno

*Lapsen jalkoja potkutellaan runon tahtiin,
ensin hitaasti, sitten nopeasti.*

Varvasloru

Tämä pieni possu meni ostamaan ruokaa.
Tämä pieni possu sanoi: Syökää ja juokaa!
Tämä pieni possu huusi: Perunoita tuokaa!
Tämä pieni possu nälissänsä huokaa.
Tämä pieni possu itkee suruisasti ui ui ui
koko matkan kotiin asti.

Engl. kansanruno (suom. Kirsi Kunnas)

*Heilutellaan vuorollaan lapsen
jokaista varvasta.*

Juoksutetaan sormia lapsen jalkapohjalla.

Sormiloruja

Peukaloputti sai sian – hei!
Suomensutti sen kotihin vei.
Pitkämies siltä niskat taittoi.
Nimetön siitä makkarat laittoi.
Pikku Sakari suuhunsa söi!

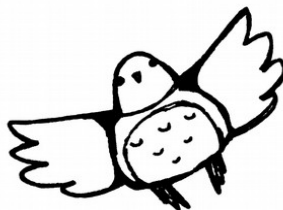
Suom. kansanruno

Käydään läpi kaikki sormet.

Viedään pikkurilli suuhun.

Täintappaja
Voinlappaja
Piki-Pietari
Nimetön-Matti
Tervatappi

Suom. kansanruno

Käydään läpi kaikki sormet.

Harakka huttua keittää
hännällänsä hämmentää
käyttää sulkakämmentä
suolat sekaan heittää

Pyöritetään sormeja lapsen kämmenellä.

Ripotellaan "suolaa" kämmenelle.

antaa tälle
antaa tälle
antaa tälle
antaa tälle
lopun vie pienelle pesään!

Suom. kansanruno

Onko koira kotona?
Miesten kanssa metsässä.
Onko koira kotona?
Naisten kanssa niityllä.
Onko koira kotona?
Lasten kanssa leikkimässä.
Onko susi seutuvilla?
On susi seutuvilla!
HAM!

Suom. kansanruno

Leipomisluru

Teen teen tattusia,
leivon leivon leipäsiä,
makoisia, maitoisia.
Silitän, silitän,
nakkaan, nakkaan
uuniin ja suukkuhun!

Suom. kansanruno

Sataa sataa nurmikolle,
Sataa sataa puuhun.
Sataa talon katolle,
ei sada minun suuhun.

Engl. kansanruno

Otetaan kiinni pikkurillistä,
nimettömästä,
keskisormesta,
etusormesta.
Juoksetetaan sormet kainaloon.

Levitetään kämmen, sormet haralleen.
"Koira", eli lapsen sormi kurkistaa vuorollaan
jokaisesta sormenvälistä.

"Susi", eli aikuisen käsi nappaa kiinni
lapsen sormesta.

Leivotaan (lapsen) käsillä leikkipullia.

Silitellään kämmenselkiä,
"nakataan" käsillä eteenpäin,
taputellaan vatsaa, sitten viedään pullat
sormilla suuhun.

Tiputellaan sormilla "pisaroita" vartalolle.

Tiputellaan "pisaroita" päähän.

Kierrän, kierrän kaupunkia.
Katson ikkunasta, katson akkunasta.
Astun alas portaita.
Pirisytän kelloa.
Pyyhin jalat.
Astun sisään
ja istun tuoliin!

Suom. kansanruno

LÄHDET ÄÄN LIIKKEELLE

Kettu, kettu,
Keli-keli-kettu.
Ketulla on kevyet kengät,
ei ne pauku pakkasella,
eikä kolku kovalla säällä.
Niin on! Näin on!

Suom. kansanruno

Harakka hyppii maassa,
harakka hyppii maassa.
Västäräkki keikkuu kivellä,
västäräkki keikkuu kivellä.
Varpunen nokkii katolla,
varpunen nokkii katolla.
Kissa nostaa selkää,
kaikki linnut pelkää.
Tuolla ne jo lentää
omaan pieneen pesään.

Suom. kansanruno

Haukka kiittää, kaataa,
liittää, laataa,
tekee pesää,
kaiken kesää.
...Koppas kanan kii!

Suom. kansanruno

Pyöritetään sormea kasvojen ympäri.
Koputetaan hellästi molempia silmäkulmia.
Lasketaan sormella pitkin nenänvartta.
Painetaan nenänpäätä.
Pyyhitään sormella leukaa.
Koputetaan alahuulta.
"Istutaan" sormella alahampaille.

Hiivitään eteenpäin.
Aletaan tömistellä.
Tömistellään nopeammin.
Pyöritään ympäri.
Pyöritään toiseen suuntaan.
Tömäytetään jalat maahan.

Hypähdellään.

Keikutellaan puolelta toiselle.

Tehdään pieniä kumarruksia.

Kumarrutaan lapsen ylle "suojaksi".

Pyrähdetään juoksuun (lentoan).

Liidellään "siivet levällään" lapsen ympärillä.

Napataan lapsesta kiinni.

Vedetään nuottaa,
saadaan paljon kaloja.
Kissalle kiisket,
koiralle kuoreet.
Ja puistelen vettä pois verkoista!
Ja puistelen vettä pois verkoista!

Suom. kansanruno

RAUHOITELLAAN

Nuku, nuku, nurmilintu

Nuku, nuku, nurmilintu,
väsy, väsy, västäräkki!
nuku nurmelle hyvälle
mesimarjamättähälle.

Hiiri tulee penkin alta,
tallijussi tanhualta.
Ajaa koivukapustalla,
valkoisella vasikalla.

Suom. kansanruno

LORUJA ARJEN ERI TILANTEISIIN

Ruokaloruja

Kukko puuron keitti,
kana maidon lämmitti.
Pikkulinnut lusikat toi.
Tulkaapa lapset syömään!

Suom. kansanruno

*Istutaan vastakkain ja vedetään käsistä.
Näytetään, kuinka paljon.
Puistellaan käsiä oikealle.
Puistellaan käsiä vasemmalle.
Puistellaan ja ravistellaan.*

Aa aa Allin lasta

Aa aa Allin lasta,
pientä linnunpoikaa.
Pienellä linnulla pitkä nokka,
jolla se poikiansa hoitaa.

Suom. kansanruno

*Hämmennetään kämmentä sormella.
Tehdään kämmenistä "puurokuppi".
Räpytellään sormilla.
Tehdään kädellä kutsuvaa liikettä.*

(Sormi)nukkeleikki

Kävin minä, kävin minä
kylässä kerran.
Kylässä näin minä suuren herran,
sen koira (eläin) se sanoi, että
hau, hau, hau (mitä eläin sanoo?).

Suom. kansanruno

*Taputetaan vuorotahtia runon rytmiä
käsiin ja reisiin.*

Näytetään sorminukkea tai lelueläintä.

Keksitään, kuinka eri eläimet äännelevät.

Pipinparannusloru

Sirkka siteeks,
harakka hauteeks,
kanankylki voiteeks,
kärpänen puhelijaks!
Huomenna on tepoterve!

Suom. kansanruno

Silitellään kipeää paikkaa.

Puhalletaan pois.

Taputellaan kipeää paikkaa.

Kylpyloruja

Eppelin peppelin
peurun meurun
kipulin kapulin
kiveltä veteen:
Pulskis!

Suom. kansanruno

Västäräkki vääräsääri
meni saunan ovelle,
kysyi saunan emännältä
onko saunassa lämmintä.

Suom. kansanruno

Känkkäränkän lepytysloru

Kerin kerin möllyköitä,
kerin kerin möllyköitä.
Näin iso kerä jo on!

Suom. kansanruno

Keritään käsillä "lankakerää".

Näytetään, kuinka iso kerä jo on.

VINKKEJÄ ARJEN LORUHETKIIN TAAPERON KANSSA

- Lapsen oman äidinkielen oppimisen ensimmäinen aktiivinen vaihe alkaa noin kahdeksan kuukauden iässä. Tätä ennen vauva kuitenkin jo oppii tunnistamaan oman äidinkieltensä ja jokeltamaan ”omalla kielellään”.
- Lapsen kielellistä kehitystä voi tukea varsinaisten loruleikkien lisäksi liittämällä loruttelun ja itse keksityt jutut erilaisiin arjen (siirtymä)tilanteisiin, kuten syömiseen, nukkumaan menoon, lohdutteluun, pukemiseen, vaipan vaihtoon.
- Lapsi rakastaa toistoa ja sitä kautta syntyvää tunnistamisen riemua. Loruja kannattaa lukea ja lausua usein, jotta lapsi oppii tunnistamaan tutut lorut ja vähitellen tekemään itsekin niihin liittyvät leikit.
- Lapsen kanssa kannattaa myös lukea (loru)kirjoja ihan pikkuvauvasta lähtien. Kielellisen kehityksen kannalta on olennaista, että lapsi kuulee myös kirjoitettua tekstiä, sillä se on aina puhuttua rikkaampaa sekä rakenteeltaan että sanastoltaan. Jos lapsi ei viihdy aluksi kirjojen ääressä, aloita pienillä annoksilla, loru tai kaksi kerrallaan, ja lue aina teksti loppuun asti, vaikka lapsi poistuisi tilanteesta. Lukemistilanne on lapselle myös kuunteluharjoitus. Toista samoja loruja muissakin tilanteissa ja leikkien yhteydessä, jotta lapsi oppii tunnistamaan ne.
- Kirjoja kannattaa jättää lattialle lapsen ulottuville, jotta hän voi itse rauhassa niitä tutkia. Lapsen on hyvä tottua kirjaan myös esineenä.
- Aina kun mahdollista, säilytä lorutellessasi katsekontakti lapseen; se luo hänelle turvallisuuden tunteen.
- Tee rohkeasti omia, yksinkertaisia loruja sanoilla riimitellen, myös ihan hölynpöly sanoilla. Tai lainaa osa jonkun toisen lorusta ja keksi loput itse. Lapsen omaa luovuutta tukee parhaiten se, että aikuiset hänen lähellään näyttävät itse esimerkkiä. Ja aikuisesiintyjä ei varmasti voisi löytää rakastavampaa yleisöä!

KIRJAVINKKEJÄ

Kantelettaren lauluja, Karisto 1990

Kuukernuppi, Lipponen, Ulla (toim.), SKS 1998

Peukaloputti – Meidän vauvan lorut, Kauppila, Katriina (toim.), Otava 2002

Pienokaisten aarreaitta, Karilas, Tauno (toim.), Gummerus 2005

Västäräkki vääräsääri, Koski, Mervi (toim.), Karisto 2006

Hassut tassut, Korolainen, Tuula (toim.), Tammi 2009

Anttonen, Anna & Inkala Kati (toim.): *Riimikissa kikattaa: runohetkiä pienille*, Tammi 2013.

Helakisa, Kaarina & Harjanne, Maikki: *Meidän kuopus*, Otava 1996

Helakisa, Kaarina: *Niille joilla on nauravat korvat*, Otava 2008

Heikkilä, Mervi: *Mansikki ja moni muu*, Kirjapaja 2009

Heikkilä, Petra: *Lokin lokiikkaa*, Lasten keskus 2005

Heikkilä, Petra: *Makin makiikkaa*, Lasten keskus 2007

Huovi, Hannele & Perkiö, Soili: *Vauvan vaaka*, Tammi 2002

Huovi, Hannele & Perkiö, Soili: *Karvakorvan laulupurkki* (kirja ja cd), Tammi 2012.

Itkonen, Jukka: *Krokotiili hikoaa*, Kirjapaja 2010

Itkonen, Jukka: *Leikkihaitari. Valitut lastenrunot 1986-2010*, Otava 2011.

Itkonen, Jukka: *Keinuhevosen kengittäjä. Runoja vauvakotiin*, Kirjapaja 2013.

Korolainen, Tuula: *Kuono kohti tähteä*, Lasten keskus 2005.

Kunnas, Kirsi: *Tiitiäisen runolelu*, WSOY 2002

Kunnas, Kirsi: *Hanhiemon iloinen lipas*, WSOY 1979

Louhi, Kristiina: *Huomenta maailma*, Tammi 1991

Marttinen, Tittamari: *Maailmanpyörässä*, Kirjapaja 2007

Marttinen, Tittamari: *Pastapolkka ja mangotango: ruokaloruja*, Kirjapaja 2009

Mörö, Mari: *Hyvää tietä hyssyamaan*, Kirjapaja 2006

Nuotio, Eppu: *Silkkipaperitaivas*, Tammi 2005

Nuotio, Eppu & Anttonen Anna: *Ripinä ja rapina*, Otava 2009 (kirja ja CD)

Nuotio, Eppu: *Matkalla tullaan suuremmiksi. Valitut runot 1995-2012*, Tammi 2012

Pakkanen, Kaija: *Leikkimökin runokoppa*, Otava 1982

Perkiö, Pia: *Mummon kulta*, Tammi 2008

Pispa, Kaija: *Prinssi Pipariksi*, WSOY 2007

Ruohonen, Laura: *Allakka pullakka*, Otava 2004

Ruohonen, Laura: *Yökyöpelit*, Otava 2008

Sandelin, Annika: *Baudeliero ja Mette-Rotta*, Teos&Schildts&Söderströms 2013.

Venho, Johanna: *Puolukkavarvas*, WSOY 2006

SANATAIDERYHDISTYS

yöstäjä ry

yostaja.fi

kuvat © jani ikonon

